

İlgili Kanun / Madde
4857 S. İşK/21
6100 S. HMK/107

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2025/9629

Karar No. 2026/509

Tarihi: 21.01.2026

- HUKUKİ YARAR
- İŞE İADENİN MALİ SONUÇLARINDAN OLAN BOŞTA GEÇEN SÜRE ÜCRETİ VE İŞE İADE TAZMİNATI İÇİN BELİRSİZ ALACAK DAVASI AÇILMAYACAĞI

ÖZETİ Dava hakkı, 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın (Anayasa) 36. maddesi gereğince herkese tanınmış anayasal temel bir haktır. Bununla birlikte dava hakkına sahip olmak, davada hukuki yararın varlığını göstermez. Zira bir dava şartı olarak hukuki yararın varlığını kabul etmek için davacının, mevcut hukuki durumunu değiştirecek ve iyileştirecek bir hükme ihtiyaç duyması gerekir (Emel Hanağası, Davada Menfaat, Ankara, 2009, s.155, 344). Davacının bu ihtiyacı kişisel, güncel ve hukuki nitelikte olmalıdır. Hukuki yararı dava şartı olarak düzenleyen 6100 sayılı Kanun'un 114. maddesinin gerekçesinde de bu husus açıkça vurgulanmıştır.

7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 01.01.2018 tarihinde yürürlüğe giren 12. maddesi ile 4857 sayılı İş Kanunu'nun 21. maddesine eklenen ek 4. fıkra da boşta geçen süre ücreti ve diğer haklar alacağı, dava tarihindeki ücret esas alınarak parasal olarak belirleneceği hükmüne yer verilmiş olması nedeniyle işe iade davasının mali sonuçlarından biri olan boşta geçen süre ücreti ve diğer haklar alacağı, kesinleşen işe iade davasında tam ve belirli şekilde tespit edildiği, dolayısıyla söz konusu alacağı yönelik

belirsiz alacak davasına vücut verebilecek özel hukuki yarardan bahsedilemeyeceği, bu durumda sözü edilen alacak bakımından davanın hukuki yarar yokluğundan usulden reddine karar verilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

I. BAŞVURU

Başvurucu vekili dilekçesinde; müvekkilleri Durmuş Gül ve Ahmet Dursun Gül'ün Gamak Makina Sanayi AŞ'de çalıştıklarını, iş sözleşmelerinin feshedildiğini, işe iade davalarının lehlerine sonuçlanması sonrası başvurularına rağmen işe başlatılmamış olmaları nedeniyle hak kazanılan boşta geçen süre ücreti ve diğer haklar alacağı, iş güvencesi tazminatı, fark kıdem tazminatı, fark ihbar tazminatı, fark yıllık ücretli izin alacağının tahsili için dava açtıklarını, İlk Derece Mahkemelerinde davaların işçilerin lehlerine sonuçlandığını, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 27. Hukuk Dairesince davalının istinaf başvurusunun esastan reddine karar verildiğini, 61. Hukuk Dairesince ise iş güvencesi tazminatı ve boşta geçen süre ücreti ve diğer haklar alacağı yönünden davanın hukuki yarar yokluğundan reddine karar verildiğini, Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun bir davanın sırf belirsiz alacak davası olarak açılmış olması sebebiyle hukuki yarar yokluğundan reddedilemeyeceği şeklinde kararları olduğunu belirterek bölge adliye mahkemesi kararları arasındaki uyumsuzluğun 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un (5235 sayılı Kanun) 35. maddesi uyarınca giderilmesini talep etmiştir.

II. BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ HUKUK DAİRELERİ BAŞKANLAR KURULU KARARI

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Daireleri Başkanlar Kurulunun 28.11.2025 tarihli ve 2025/38 Karar sayılı kararında; İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 27. Hukuk Dairesince incelenen dosyada, İlk Derece Mahkemesince belirsiz alacak davası açılarak talep edilen iş güvencesi tazminatı ve yıllık ücretli izin alacağı talepleri bakımından davanın tefrik edildiği, davacı tarafça bu kez kısmi dava açılarak iş güvencesi tazminatı ve yıllık ücretli izin alacağının talep edildiği, bu dosyanın istinaf incelemesi yapılan dosya ile birleştirildiği, bu durumda İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 27. Hukuk Dairesininin 26.03.2025 tarihli ve 2023/1420 Esas, 2025/700 Karar sayılı kesin kararı ve İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 61. Hukuk Dairesininin 17.09.2025 tarihli ve 2024/450 Esas, 2025/956 Karar sayılı kesin kararı arasında sadece boşta geçen süre ücreti ve diğer haklar alacağının belirsiz alacak davası olarak talep edilip edilemeyeceği bakımından uyumsuzluk bulunduğu belirtilerek mevcut uyumsuzluğun giderilmesi için 5235 sayılı Kanun'un 35. maddesi uyarınca Yargıtay 9. Hukuk Dairesine başvurulmasına karar verilmiştir.

III. UYUŞMAZLIĞIN GİDERİLMESİ İSTEMİNE KONU KARARLAR

A. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 27. Hukuk Dairesinin 26.03.2025 Tarihli ve 2023/1420 Esas, 2025/700 Karar Sayılı Kararı

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; boşta geçen süre ücreti ve diğer haklar alacağına yönelik açılmış belirsiz alacak davasında, davalı vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine kesin olmak üzere karar verilmiştir.

B. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 61. Hukuk Dairesinin 17.09.2025 Tarihli ve 2024/450 Esas, 2025/956 Karar Sayılı Kararı

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; tüm alacak kalemleri yönünden belirsiz alacak davası olarak açılan davada, boşta geçen süre ücreti ve diğer haklar alacağı ile iş güvencesi tazminatı alacaklarının, kesinleşen İstanbul Anadolu 14. İş Mahkemesinin 2018/990 Esas, 2019/722 Karar sayılı kararında tespit edildiği, alacak miktarlarının tam ve kesin olarak belirli olduğu, bu nedenle bu alacaklara yönelik belirsiz alacak davası açılmayacağı gerekçesi ile İlk Derece Mahkemesi hükmü kaldırılarak yeniden esas hakkında hüküm kurulmak suretiyle davanın kısmen kabulüne, boşta geçen süre ücreti ve diğer haklar alacağı ile iş güvencesi tazminatına yönelik davanın hukuki yarar yokluğundan reddine karar verilmiştir.

IV. GEREKÇE

Uyuşmazlık; kesinleşen işe iade davasında parasal olarak belirlenmiş olan boşta geçen süre ücreti ve diğer haklar alacağının işverenden tahsiline yönelik talebin, belirsiz alacak davası olarak açılmasında hukuki yarar bulunup bulunmadığı, hukuki yararın yokluğu durumunda davanın usulden reddi gerekip gerekmediği hususlarındadır.

Belirsiz alacak davasına yönelik Daire ilkeleri 26.09.2023 tarihli ve 2023/6195 Esas, 2023/12941 Karar sayılı kararda açıklanmıştır.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) 107. maddesi uyarınca davanın açıldığı tarihte alacağın miktarını veya değerini tam olarak belirleyebilmesinin kendisinden beklenemeyeceği veya bunun imkânsız olduğu hâllerde davacı, belirsiz alacak davası açabilir. Söz konusu dava, davacının dava açtığı anda miktar veya değerini tam ve kesin olarak belirleyemediği alacağının tümünün hüküm altına alınması amacıyla açtığı bir dava türüdür (Hakan Pekcanitez, Belirsiz Alacak Davası (HMK m.107), Ankara 2011, s.59; Cemil Simil, Belirsiz Alacak Davası, İstanbul, 2013, s.23, 111). Söz konusu dava, başlangıçta miktarı bilinmese de niteliği itibarıyla tam eda davasıdır (Pekcanitez, s.31; Simil, s.23, 111). başlangıçta miktarı bilinmese de niteliği itibarıyla tam eda davasıdır.

Belirsiz alacak davası açılmak suretiyle davacıya hem maddi hukuka hem de usul hukukuna ilişkin pek çok imkân tanınmaktadır. Söz konusu imkânlar dikkate alındığında davacı ile davalı arasındaki dengenin, davacı lehine bozulduğu

görülmektedir. Özellikle usul hukukuna ilişkin sonuçları göz önünde bulundurulduğunda, belirsiz alacak davasının silahların eşitliği ilkesi ile çeliştiği de söylenebilir (Murat Atal, İbrahim Ermenek, Ersin Erdoğan, Medenî Usûl Hukuku, Ankara, 2022, s.331). Bu nedenle belirsiz alacak davasının talep sonucunu tam ve kesin olarak belirleyemeyenlere (rakamlandıramayanlara) tanınmış, istisnai bir dava türü olduğu kabul edilir. Belirsiz alacak davası, sadece davanın açıldığı anda alacağının miktarının kesin olarak belirlenmesinin imkânsız veya bunun davacıdan beklenemeyecek olması durumunda açılabilir. Bunun dışındaki hiçbir neden belirsiz alacak davasının açılmasına imkân tanımamaktadır (Simil, s.86-87).

Dava şartı, mahkemenin davanın esası hakkında inceleme yapabilmesi ve esasa ilişkin bir hüküm verebilmesi için gerekli şart olarak tanımlanmaktadır. Hukuki yarar da açıkça 6100 sayılı Kanun'un 114/1-(h) hükmünde, genel dava şartları arasında sayılmıştır. Hukuki yarar, dava ikamesiyle mahkemeye yöneltilen talebin esası hakkında incelemede bulunulabilmesi ve esasa ilişkin karar verilebilmesi için varlığı aranan olumlu bir dava şartı olarak kabul edilmektedir (Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz, Emel Hanağası, Medenî Usul Hukuku, Ankara 2022, s.332, 338; Hakan Pekcanitez, Muhammet Özkes, Mine Akkan, Hülya Taş Korkmaz, Medeni Usûl Hukuku, Cilt II, İstanbul, On Beşinci Baskı, 2017, s.927, 947). Dava hakkı, 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın (Anayasa) 36. maddesi gereğince herkese tanınmış anayasal temel bir haktır. Bununla birlikte dava hakkına sahip olmak, davada hukuki yararın varlığını göstermez. Zira bir dava şartı olarak hukuki yararın varlığını kabul etmek için davacının, mevcut hukuki durumunu değiştirecek ve iyileştirecek bir hükme ihtiyaç duyması gerekir (Emel Hanağası, Davada Menfaat, Ankara, 2009, s.155, 344). Davacının bu ihtiyacı kişisel, güncel ve hukuki nitelikte olmalıdır. Hukuki yararı dava şartı olarak düzenleyen 6100 sayılı Kanun'un 114. maddesinin gerekçesinde de bu husus açıkça vurgulanmıştır.

Dava açmakta hukuki yararı olmayan bir kişi dava hakkına dayanarak dava açabilirse de dava, esastan incelenmeden reddedilir. Böylelikle hukuki yarar, haksız dava açmak suretiyle dava hakkının kötüye kullanılmasına karşı bir güvence oluşturmaktadır. Dava hakkının hiçbir ölçü ve sınırlama olmaksızın kullanılması kabul edilemez. Yargıtay da eskiden beri hukuki yararın dava şartı olduğunu kabul etmekte ve bir kişinin dava hakkına sahip olmasının dava açabilmesi için yeterli olmadığını, ayrıca o kişinin o davayı açmakta hukuki yararının bulunması gerektiğini ifade etmektedir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 30.05.2001 tarihli ve 2001/443 Esas, 2001/458 Karar sayılı kararında bu husus şu şekilde vurgulanmıştır: “... Bir kişinin dava hakkına sahip olması, dava açabilmesi için yeterli değildir. Davanın dinlenebilmesi (esasına girebilmesi) için gerekli, şartlardan birisi ve en önemlisi, davacının o davayı açmakta hukuki yararının bulunmasıdır. O kişinin dava açmakta korunmaya değer bir hukuki yarar yoksa, davanın bu yönden esasa girilmeden reddi gerekir. Çünkü hukuki yarar dava şartıdır ve mahkeme dava şartlarını kendiliğinden (re'sen) incelenmekle görevlidir. ...” (Aynı yöndeki

diğer bir karar için bkz. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 15.11.2006 tarihli ve 2006/729 Esas, 2006/723 Kararsayılı kararı).

Ayrı ve istisnai bir dava türü olan belirsiz alacak davasında, 6100 sayılı Kanun'un 107. maddesinde talep sonucunu belirleyemeyen alacaklı bakımından hukuki korunma ihtiyacı, özel bir dava şartı (genel dava şartı olan hukuki yarardan farklı şekilde özel bir hukuki yarar) olarak kabul edilmiştir. Maddenin gerekçesinde bu durum "... Alacaklarının bu tür bir dava açması için, dava açacağı miktar ya da değeri tam ve kesin olarak gerçekten belirlemesi mümkün olmamalı ya da bu objektif olarak imkânsız olmalıdır. Açılacak davanın miktarı biliniyor yabut tespit edilebiliyorsa, böyle bir dava açılmaz. Çünkü, her davada arandığı gibi, burada da hukukî yarar aranacaktır, böyle bir durumda hukukî yararın bulunduğundan söz edilemez..." şeklinde ifade edilmiştir. Kanun koyucunun alacaklının bu dava türünde hukuki korunma ihtiyacını *hukuki yarar* olarak değerlendirdiği, hiçbir duraksamaya yer vermeyecek kadar açık ve nettir. Buna göre sadece talep sonucunu belirleyemeyen kişinin bu dava türünde korunma ihtiyacından ve dolayısıyla hukuki yararından söz edilebilir. Başka bir anlatımla talep sonucunu belirleyebilen kişinin, bu dava türünde korunma ihtiyacı bulunmadığından, böyle bir dava açmakta hukuki yararı yoktur. Nitekim 6100 sayılı Kanun'un 107/1 hükmüne göre davanın koşullarından biri olarak davacı, "*hukuki ilişkiyi ... belirtmek suretiyle belirsiz alacak davası açabilir.*" Doktrinde de Türk hukukunda mehaz İsviçre hukukundan farklı olarak, belirsiz alacak davası açan davacının hukuki ilişkiyi göstermesinin zorunlu kılınmasının, belirli alacaklar için de belirsiz alacak davası açılmasının engellenmesi amacını taşıdığı ifade edilmektedir (Simil, s.238-239). Davacının hukuki ilişkiyi ortaya koyması, belirsiz alacak davası açmasında hukuki yararının bulunup bulunmadığını belirler. Çünkü alacağın miktarı belirli ise veya belirlenebilir nitelikte ise davacının belirsiz alacak davası açmasında hukuki yararı bulunmamaktadır.

Eda davalarında hukuki yararın varlığı asıldır. Ancak şüphe hâlinde eda davalarında da hukuki yararın mevcut olup olmadığı inceleme konusu yapılır (Baki Kuru, Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Medeni Usul Hukuku, Ankara, 2013, s.250). Belirsiz alacak davasına ilişkin değinilen 107. maddede, belirsiz alacak davası açan alacaklının hukuki ilişkiyi belirtmek zorunda olmasının açıkça düzenlenmesi, bu davada davacının dava açtığı anda hukuki yararının bulunup bulunmadığının mahkemece özel olarak incelenmesi gerektiğini göstermektedir. Belirsiz alacak davasında davacının hukuki ilişkiyi belirtmesi, gerçekten dava açtığı anda alacağın miktarının belirli veya belirlenebilir olup olmadığının tespitini sağlamaktadır. Hâkim, talebin miktarının belirlenmesinin imkânsız veya davacıdan beklenemez olduğunu ancak davacının dava dilekçesinde ortaya koyacağı hukuki ilişkiye göre tespit edebilecektir. Bu nedenle belirsiz alacak davası bir eda davası olmasına rağmen bu davada hukuki yararın varlığı asıl olarak kabul edilemez. Mahkeme, özel olarak davacının belirsiz alacak davası açmakta hukuki yararının bulunup bulunmadığını incelemek zorundadır. Sonuç olarak belirsiz alacak davası için

aranan hukuki yarar, eda davalarında aranan hukuki yarardan farklıdır.

Kuşkusuz alacaklının belirsiz alacak davası açmak için eda davalarında aranan genel hukuki yararının varlığı kabul edilebilir. Ancak belirsiz alacak davası için davacının eda davaları için gerekli hukuki yararından farklı olarak bu dava türüne özgü yukarıda açıklanan *özel hukuki yararı* bulunmalıdır. Nitekim benzer durum tespit davaları için de söz konusu olup kanun koyucu eda davaları için aranan hukuki yarardan farklı olarak tespit davalarının özelliği gereği güncel hukuki yararı özel olarak belirtmiştir (Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK), *Resmî Gazete* 27836, (04.02.2011), Kanun No. 6100, md.106, f.2). Bu da göstermektedir ki kanun koyucu özel durumlar için hak aramak bakımından, bazı özel dava şartlarının gerçekleşmesini aramaktadır. Kanun koyucunun öngördüğü özel dava şartlarını göz ardı edip mahkemeye erişim hakkını belirlemek doğru değildir; aksinin kabulü kanun koyucunun iradesine aykırı olacaktır.

Mahkemeye yöneltilmiş bir talepte, hukuki yararın varlığından söz edilebilmesi için, iddia düzeyinde de olsa bir *sübjektif hakın varlığı* yanında, buna ilişkin mahkemeye müracaatın hukuki himaye için *yeterli* ve başvuru yolun *gerekli* olması gerekir. Belirsiz alacak davasının açıldığı durumda, bir hak mevcut olduğu gibi nihai tahlilde bir eda davası olması dolayısıyla cebri icraya elverişli bir hüküm ortaya çıkacağı için başvuru yolun yeterli olduğu söylenebilir. Ancak belirsiz alacak davası açılmasının *gerekli* olarak değerlendirilebilmesi için davacının talep sonucunu rakamsal olarak ifade edemiyor (veya etmesinin imkânsız) olması gerekir. Dava açtığı tarihte talep sonucunu belirleyebilen davacının, belirsiz alacak davası açması *gerekli* değildir ve bu nedenle belirsiz alacak davası açmakta hukuki yararı yoktur.

Belirtilmelidir ki salt eda davası niteliğinden hareketle belirsiz alacak davası açan kişinin hukuki yararının mevcut olduğunun kabulü de davanın türüne uygun düşmemektedir. Çünkü genel bir kabul ile eda davalarında hukuki yararın daima mevcut olduğu şeklinde bir sonuca varılamaz. Örneğin, ilâm niteliğinde bir belgeye sahip bulunan kimsenin, belgeye konu alacağı için bir eda davası açması hâlinde, bu davanın da yine hukuki yarar yokluğundan reddi gerekir. Zira kişinin bu yola başvurması *gerekli* değildir. Görüldüğü üzere salt bir eda talebi de hukuki yararın mevcudiyeti için yeterli olmaz.

6100 sayılı Kanun'un 114. maddesinde dava şartları belirtilmiş olup bunların arasında *hukuki yarar* da sayılmıştır. Aynı Kanun'un 115. maddesine göre sonradan tamamlanması mümkün olmayan dava şartlarının eksikliği hâlinde, davacıya herhangi bir süre verilmeden, davanın usulden reddine karar verilir. Hukuki yarar; eksikliği belirli bir süre verilerek tamamlanabilecek, giderilebilecek bir dava şartı değildir. Davacının yararı kural olarak davanın açıldığı tarihte var olmalıdır. Aksi takdirde, davacının açmış olduğu dava kabule şayan değildir ve hukuki yarar yokluğu nedeniyle esası incelenmeksizin davanın reddedilmesi gerekir. Çünkü dava şartları davanın açıldığı ana göre belirlenir. Hukuki yarar da kanunda dava şartı

olarak düzenlendiğine göre hukuki yararın varlığı davanın başında öncelikle incelenecektir. Hukuki yarar eksikliğinin sonradan tamamlanamayacak bir dava şartı olduğu Yargıtayın çok eski yıllara dayanan yerleşik bir uygulamasıdır (Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 11.10.2001 tarihli ve 2001/5014 Esas, 2001/9347 Karar sayılı; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 31.03.2004 tarihli ve 2004/411 Esas, 477 Karar sayılı; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 04.02.2002 tarihli ve 2002/385 Esas, 2002/1835 Karar sayılı; Yargıtay 1. Hukuk Dairesi, 31.12.1979 tarihli ve 1979/14213 Esas, 1979/15362 Karar sayılı; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 01.12.1997 tarihli ve 1997/6509 Esas, 1997/11434 Karar sayılı; Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, 06.04.1981 tarihli ve 1981/917 Esas, 1981/2464 Karar sayılı; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 11.03.1998 tarihli ve 1998/176 Esas, 1998/217 Karar sayılı; Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, 06.04.1981 tarihli ve 1981/17 Esas, 1981/2464 Karar sayılı; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 02.04.2003 tarihli ve 2003/7-256 Esas, 2003/269 Karar sayılı kararları). Ayrıca belirtelim ki dava türü değiştirilerek de hukuki yarar şartı tamamlanamaz. Zaten Kanun'da da dava şartı eksikliğinin tamamlanması genel bir ilke olmayıp "... *dava şartı noksanlığının giderilmesi mümkün ise ...*" süre verilmesi öngörülmüştür ki Yargıtayın yerleşik uygulaması hukuki yararın bu kapsamda olmadığı yönündedir. Keza yine doktrinde de görüşler bu yöndedir (Hakan Pekcanitez, Cemil Simil, "Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin Belirsiz Alacak Davasına İlişkin Kararlarının Değerlendirilmesi", İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 15, 2016, Sayı 1, Prof. Dr. Turhan Esener'e Armağan, s.301; Arslan vd. s.339; Aslan, Akyol Aslan, Kiraz, s.975-1024, 1000; Pekcanitez vd., s.948).

Belirli bir alacak ancak tam eda davası şeklinde mahkemeye getirilirse dava açılmasında hukuki yarar olduğu kabul edilebilir. Mahkeme, kanunun öngördüğü koşulları taşımayan ve kendisinin de bu koşulların davacı tarafından tamamlanmasını temin ederek yargılamaya devam etme yetkisinin olmadığı bir davada, yargılama yaparak talebi esastan karara bağlayamaz. Bir başka deyişle mahkeme, kendisine kanunun öngördüğü şekilde yöneltilmeyen bir hukuki koruma talebinin gereğini, her hâlükârda uyuşmazlığın esası hakkında hüküm verecek şekilde yerine getirmek yükümlüğü altında olamaz. Önemli olan davacının tam eda davası açmasında hukuki yararının bulunması değil, belirli bir alacak için belirsiz alacak davası açmasında hukuki yararının bulunmamasıdır. Tam eda davası açılmasında hukuki yarar olsa bile, dava bu şekilde açılmamışsa mahkeme davacıya talebini ve davasını tam eda davasına dönüştürmesi için süre veremez (Kudret Aslan, Leyla Akyol Aslan, Taylan Özgür Kiraz, "Koşulları Oluşmadan Açılan Belirsiz Alacak Davasında Mahkemece Verilecek Karar", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 16, Özel Sayı 2014, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan, s.996)

6100 sayılı Kanun'un 31. maddesine göre "*Hâkim, uyuşmazlığın aydınlatılmasının zorunlu kıldığı durumlarda, maddi veya hukuki açıdan belirsiz yahut çelişkili*

gördüğü hususlar bakımında, taraflara açıklama yaptırabilir; soru sorabilir; delil gösterilmesini isteyebilir.” Belirsiz alacak davası olarak açıldığı açıkça belirtilen bir davada, dava türü bakımından aydınlatılması gereken belirsiz yahut çelişkili bir durumdan söz edilemez. Bu sebeple sözü edilen hükmün uygulanma olanağı bulunmamaktadır. Belirsiz alacak davası açan alacaklı, talep sonucunu belirlemediğini ve bu nedenle belirsiz alacak davası açmak zorunda kaldığını, başka bir ifade ile hukuki yararının varlığını ikna edici bir şekilde ortaya koymalıdır. Bu gereklilik karşısında, 6100 sayılı Kanun'un 33. maddesine dayanılarak dava türünün hâkim tarafından değiştirilmesi mümkün değildir. Diğer yandan dava türünün hukuki nitelendirmeden hareketle hâkim tarafından değiştirilmesi, 6100 sayılı Kanun'un 24 . maddesinde öngörülen *tasarruf ilkesi* ile 25. maddesinde öngörülen *taraflarca getirilme ilkesine* de uygun düşmez.

Diğer yandan, 6100 sayılı Kanun'un “*Dava dilekçesinin içeriği*” kenar başlıklı 119. maddesinde dava dilekçesinde yer alması gereken unsurlar belirtilmiş; bazı unsurların eksikliği hâlinde davacıya eksikliği tamamlaması için süre tanınacağı, verilen süre içinde eksiklik tamamlanmadığı takdirde davanın açılmamış sayılmasına karar verileceği düzenlenmiştir.

Belirli bir alacak için belirsiz alacak davası açılması hâlinde, dava dilekçesinde bir eksiklik söz konusu değildir. Davacı dava dilekçesinde bir talep sonucu belirlemiştir. Davacının belirsiz alacak davası açma hakkı bulunmadığı hâlde, bu davayı açma hakkı olduğunu düşünerek dilekçesinde sadece geçici bir talep sonucuna yer vermiş olması, dilekçede talep sonucunun eksik olarak gösterildiği anlamına gelemaz. Böyle bir durumda, aslında belirsiz alacak davasının koşullarının mevcut olmadığını tespit eden mahkeme, talep sonucunu tamamlaması ya da tam olarak belirlemesi için davacıya süre veremez. Zira hâkim kural olarak tarafların talep sonucuyla bağlı olup ondan fazlasına veya başka bir şeye karar veremez (HMK md. 26). Taraflarca getirilme ilkesinin egemen olduğu bir yargılamada mahkemenin böyle bir görevi ve yetkisi söz konusu olamaz. Mahkeme, talep sonucunu eksik bildiren davacıdan, sırf onu korumak amacıyla talebini artırmasını ve tam olarak belirlemesini isteyemez. Aksine davranış, taleple bağlılık ve taraflarca getirilme ilkesiyle bağdaşmaz. Kanun ancak koşulları mevcut olan belirsiz alacak davasında dilekçede geçici bir talep sonucunu belirtmenin yeterli olacağına cevaz vermiş; belirli alacaklar için açılan davada talep sonucunun bu şekilde belirtilmesini kabul etmemiştir. Kanunun dahi vermediği bir hakkı, mahkemenin 6100 sayılı Kanun'un 119/2 hükmünü uygulayarak davacıya vermesi kabul edilemez. Belirsiz alacak davasının koşullarını taşımadığı için aslında reddedilmesi gereken bir davada, hâkimin davacıdan davasını tam eda davasına dönüştürmesini istemesi, davacıya yol göstermesi anlamına gelir. Hatta bu durum hâkimin davayla ilgili olarak kanunen gerekmediği hâlde görüşünü açıklaması (HMK md. 36, f. 1, b. (b)) yani ihsas-ı reyde bulunması anlamına geldiği için de hâkimin reddi için bir sebep teşkil edebilir. Tüm bu nedenlerle belirli alacak için

belirsiz alacak davası açılan hâllerde, 6100 sayılı Kanun'un 119/2 hükmü uygulanamaz ve mahkeme talebini belirlemesi için davacıya süre veremez (Aslan, Akyol Aslan, Kiraz, s.990-991).

Diğer yandan, yukarıda belirtildiği üzere 6100 sayılı Kanun'un 119. maddesi, dava dilekçesindeki bazı eksikliklerin tamamlattırılması ile ilgili olup dava türünün değiştirilmesine imkân veren bir düzenleme değildir. Belirtmek gerekir ki eksikliğin tamamlattırılması ile yanlış açılan davanın doğru dava türüne dönüştürülmesi tamamen farklı hususlardır. Medeni yargılama sistemimizde yanlış açılan davanın hâkim tarafından doğru dava türüne dönüştürülmesine imkân veren bir düzenleme bulunmamaktadır. Hâkim yanlış olanı doğruya dönüştüremez, taraf yerine irade oluşturamaz. Davadaki eksikliği diğer tarafın aleyhine olacak şekilde düzeltemez veya bu yolu açamaz.

Dairemiz uygulamasına göre belirsiz alacak davasında, davanın açıldığı tarih itibarıyla uyuşmazlığa konu alacağın miktar veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenememesinden anlaşılması gereken; davacının gerekli dikkat ve özeni göstermesine rağmen miktar veya değer belirlenmesinin kendisinden gerçekten beklenmemesi ya da objektif olarak imkânsız olmasıdır. Sırf taraflar arasında alacak miktarı bakımından uyuşmazlık bulunması, iddianın ispata muhtaç olması ve bilirkişi raporu alınması, talep sonucunun belirlenmesinin davacıdan beklenemeyecek olması anlamına gelmez. İş yargılamasında sıklıkla davaların yığılması söz konusu olmakla alacağın belirsiz olma kriterleri her bir talep için ayrı ayrı değerlendirilmeli ve şartları taşımayan davanın usulden reddine karar verilmelidir (Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, 14.09.2020 tarihli ve 2016/26476 Esas, 2020/7547 Karar sayılı; 31.05.2022 tarihli ve 2022/5909 Esas, 2022/6892 Karar sayılı; 09.02.2022 tarihli ve 2022/829 Esas, 2022/1542 Karar sayılı kararları). İşçilik alacaklarının hangi hâllerde belirsiz, hangi hâllerde belirli veya belirlenebilir olduğu hususunda kesin bir sınıflandırma yapılması mümkün olmayıp her bir davaya konu alacak bakımından somut olayın özelliklerinin nazara alınarak sonuca gidilmesi gereklidir (Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu, 15.12.2017 tarihli ve 2016/6Esas, 2017/5 Karar sayılı kararı).

Yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda uyuşmazlığın giderilmesi talebine konu Bölge Adliye Mahkemesi kararları değerlendirildiğinde; 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 01.01.2018 tarihinde yürürlüğe giren 12. maddesi ile 4857 sayılı İş Kanunu'nun 21. maddesine eklenen ek 4. fıkrada boşta geçen süre ücreti ve diğer haklar alacağının, dava tarihindeki ücret esas alınarak parasal olarak belirleneceği hükmüne yer verilmiş olması nedeniyle işe iade davasının mali sonuçlarından biri olan boşta geçen süre ücreti ve diğer haklar alacağının, kesinleşen işe iade davasında tam ve belirli şekilde tespit edildiği, dolayısıyla söz konusu alacağa yönelik belirsiz alacak davasına vücut verebilecek özel hukuki yarardan bahsedilemeyeceği, bu durumda sözü edilen alacak bakımından davanın hukuki yarar yokluğundan usulden reddine karar verilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Bu açıklamalara göre başvuru konusu Bölge Adliye Mahkemesi kararları arasındaki uyuşmazlığın, kesinleşen işe iade davasında tam ve belirli şekilde tespit edilmiş olan boşta geçen süre ücreti ve diğer haklar alacağı bakımından açılan belirsiz alacak davasının hukuki yarar yokluğundan reddine karar verildiği İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 61. Hukuk Dairesinin 17.09.2024 tarihli ve 2024/450 Esas, 2025/956 Karar sayılı kararı doğrultusunda giderilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

V. KARAR

1. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Daireleri Başkanlar Kurulu tarafından iletilen uyuşmazlığın; *kesinleşen işe iade davasında tam ve belirli şekilde tespit edilmiş olan boşta geçen süre ücreti ve diğer haklar alacağı bakımından belirsiz alacak davası açılmasında hukuki yarar bulunmadığından, bu talebe yönelik davanın hukuki yarar yokluğundan reddedilmesi gerektiğine* dair İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 61. Hukuk Dairesinin 17.09.2024 tarihli ve 2024/450 Esas, 2025/956 Karar sayılı kararı doğrultusunda giderilmesine;

2. Dosyanın İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Daireleri Başkanlar Kuruluna gönderilmesine,

3. Karardan bir örneğin Bölge Adliye Mahkemelerinin hukuk dairelerine bildirilmesi için Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Sekreterliğine gönderilmesine, 21.01.2026 tarihinde oy birliğiyle kesin olarak karar verildi.